

НЕОБХІДНІСТЬ ЗБАЛАНСОВАНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО АГРОВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Дудар Т.Г., доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НААН України

Дудар В.Т., кандидат економічних наук, доцент
E-mail: voloddar@yahoo.com

Тернопільський національний економічний університет

Постановка проблеми. В сучасних умовах інтенсивного розвитку сільського господарства і зростаючого впливу суспільного виробництва на навколишнє природне середовище спостерігається загострення суперечностей між економікою і природою, нормальною життєдіяльністю людини.

В ході здійснення трансформаційних процесів перед вітчизняним аграрним сектором стоїть першочергове завдання, забезпечити інтегрований підхід до сталого розвитку довкілля, коли вирішення екологічних питань є, з одного боку, завданням, а з іншого інструментом більш справедливого розподілу суспільного багатства, який згодом буде впливати на технологічну перебудову економіки та забезпечення сталого розвитку країни в цілому.

Усвідомлюючи зростаючу екологічну загрозу на противагу інтенсивному методу агропромислового виробництва, аграрна економічна наука переконливою альтернативою розглядає органічне агровиробництво у контексті поліпшення якості природної родючості ґрунтів, розвитку виробництва екологічно чистої продукції для повноцінного і безпечного здорового харчування людей, збереження довкілля.

В цьому контексті концепція збалансованого природокористування є необхідною, єдиною можливою філософією функціонування й подальшого розвитку сільського господарства, яке має багатий соціально-економічний інноваційний потенціал для сталого розвитку, зокрема і органічного агровиробництва.

Виклад основного матеріалу. Одним із важливих компонентів навколишнього природного середовища є земельні угіддя, які займають особливе місце серед природних ресурсів. Основою органічного агровиробництва є придатність земель для його ведення, які б відповідали вимогам виробництва екологічно чистої агропродовольчої продукції. У зв'язку з цим, органічне сільськогосподарське виробництво жорстко прив'язане до екологічно чистих природних земель, що відповідно, розцінюється як просторовий фактор, а також як предмет праці і головний засіб праці.

В умовах глобалізації економічних і суспільних процесів сільськогосподарські угіддя через нераціональне використання і вплив на них різноманітних забруднювачів навколишнього середовища втрачаються якісні властивості ґрунту. В Україні лише одне із кожних 10 га сільськогосподарських

угідь має більш-менш нормальний екологічний стан. На земельних угіддях сільськогосподарського призначення широко поширена водна і вітрова ерозія ґрунтів, а площі рекультивації порушених земель за роки незалежності, внаслідок затяжної економічної кризи багаторазово скоротилися. Цю тенденцію слід вважати вкрай негативною й екологічно небезпечною для подальшого розвитку органічного агровиробництва, адже земельний фактор має безпосередній вплив при розміщенні органічного сільськогосподарського виробництва на території країни та визначенні його спеціалізації.

Для дотримання цілісного підходу органічного господарювання збалансоване природокористування вимагає, щоб при виробництві органічної рослинницької продукції утримувалася худоба для виробництва органічних добрив. Тому, тваринництво виступає обов'язковою складовою організації сільськогосподарського виробництва в органічних виробничих підрозділах, оскільки воно забезпечує аграрні угіддя необхідними поживними речовинами і, відповідно, сприяє покращенню та становленню сталого аграрного виробництва.

Нарощування обсягів виробництва органічної продукції безпосередньо залежить від активізації інноваційних процесів в органічному секторі, вони мають певні особливості, які пов'язані з специфікою галузі, а саме: наявністю живих організмів, сезонністю, підвищеними кліматичними ризиками. Тому в органічному сільському господарстві, на відміну від інших галузей, розвиток інновацій відбувається повільніше, що вимагає застосування на державному рівні мотиваційних економічних інструментів, активізації інноваційної діяльності в органічному секторі, в першу чергу – це впровадження у виробництво нових конкурентоспроможних технологій одержання високоякісної і безпечної органічної продукції у рослинництві та тваринництві; застосування високопродуктивних порід у тваринництві стійких до хвороб і несприятливих природно-кліматичних проявів сортів і гібридів рослин; застосування нових технічних засобів і технологій обробітку ґрунту, очищення та зберігання сировини; застосування екологічних інновацій, які дають змогу мінімізувати втрати й підтримувати якісний стан навколишнього природного середовища.

В останні роки у всьому світі та в Україні зокрема, процес виробництва в органічному сільському господарстві асоціюється з процесом природокористування, який дедалі більше піддається корекції через необхідність адаптації виробництва до нарощування інтенсивності кліматичних змін, які мають як позитивні, так і негативні наслідки залежно від природно-кліматичних умов і особливостей сільськогосподарських територій.

В окремих випадках позитиви можуть виникати і від дії такого загалом несприятливого чинника, як підвищення рівня концентрації вуглекислого газу. Так, за даними Агентства з охорони навколишнього середовища США (United States Environmental Protection Agency – EPA) високі рівні CO₂ можуть підвищити врожайність сільгоспкультур, зокрема пшениці (на 30 і більше відсотків при двократному збільшенні концентрації цього газу за наявності

достатньої зволоженості й необхідної кількості поживних речовин у ґрунті, а також не перевищення оптимальних температур).

Посилення кліматичних змін посилює ризики щодо дотримання якісних властивостей, особливо при виробництві овочевої та плодово-ягідної продукції, веде до неминучого використання хімічних засобів рослин, ставить під загрозу дотримання стандартів органічного агровиробництва.

Висновки. Таким чином, з проведеного дослідження випливає, що органічне агровиробництво в Україні має свої характерні особливості, які безпосередньо впливають на якість і безпечність агропродовольчої продукції, формування гармонії сільського господарства з навколишнім природним середовищем. В сучасних умовах господарювання збалансоване природокористування слугує основою врівноваження систем органічного сільського господарства і раціонального природокористування на засадах інноваційності.

УДК 635.21: 631.5

ФОРМУВАННЯ ЯКОСТІ КАРТОПЛІ ПІД ЧАС ВИРОЩУВАННЯ

Іванцин М.І. здобувач вищої освіти «Магістр» спеціальності «Агрономія»

Недільська У.І. кандидат с.-г. наук, доцент

E- mail: nedilska13@gmail.com

Подільський державний аграрно-технічний університет

Входження України в світовий економічний простір вимагає нової, адаптованої до ринку моделі картоплепродуктового комплексу, яка базувалася на досягненнях вітчизняної та світової науки і практики, узгодженій взаємодії галузей підприємств, орієнтованих на задоволення потреб споживача.

Картопля одержала особливе визнання у землеробів нашої країни. Страви з картоплі знаходяться щоденно і цілорічно на столах населення України. Мають багато поживних, біологічно активних речовин, лікувальних властивостей. Безліч цінних властивостей зробили її незамінною в харчуванні населення.

Бульби картоплі різних сортів містять 9-25 %, а окремі сорти 30 % крохмалю, в якому 0,011-0,05 % ефірної олії, що надає крохмалю специфічного запаху. Картопля, яка росте в умовах підвищеної вологості ґрунту, накопичує більше крохмалю в середніх і дрібних бульбах, а в умовах посухи, але при достатньому мінеральному живленні, - у середніх і великих. Формуючим фактором високого накопичення крохмалю є польові умови червня і липня, тобто періоди активного росту і бульбоутворення. В цей період якщо рослини здорові, не пошкоджені шкідниками, вирощуються за достатньої вологи і тепла, вміст поживних речовин і, зокрема, крохмалю в бульбах сягає їх генетичного